

Nguyễn Huy Thiệp

MÙA

Phong vận kỳ oan ngã tự cư(1)

(Nguyễn Du)

(1) Ta tự coi mình như người cùng một hội với kẻ mắc nỗi oan lạ lùng vì nét phong nhã

Em,

Anh bắt đầu truyện ngắn này lúc 8 giờ sáng trong một quán cà phê tối tệ nhất thành phố. Quán vắng khách, không ai quấy rầy anh. Trời đang mưa.

Anh ngồi viết... Khuôn mặt em hiện ra trong anh. Em đang ở xa. Em đang ở đâu? Những ý nghĩ của anh hướng cả về em. Em hiển hiện. Em ngồi bên cạnh và sắp xếp những con chữ rời rạc.

Hôm ấy trời cũng mưa, mưa như trút. Anh và em ngồi trong xó tối. Trước mặt chúng ta có hai phụ nữ, một người thấp, một người cao, cả hai đều đẹp. Anh nhắc em chú ý đến cô gái cao, để tóc xõa, mỗi khi cười lại hay ngả người vào ghế. Em hỏi anh tên người ấy. Anh bảo: □Gọi gì mà chẳng được! Tên người cũng là một thứ ký hiệu thôi. Anh gọi cô ta là N.□ Em bảo: □Thế người ngồi cạnh là M. à ?□ Anh bảo: □Phải □.

- Mình biết không? - M. nói - Mình chẳng hiểu gì về hấn. Đời mình sẽ tan nát vì hấn mất thôi. Tớ van mình, mình đừng yêu hấn!

- Không, tớ chẳng yêu đâu. Tớ chẳng đại... - N. cầm một bông hoa trên bàn

xé nhỏ. - Nhưng hắn hiền lành và thông minh lắm. Gần hắn, tớ sẽ học được cái gì chẳng?.

- Với bọn đàn ông thì người phụ nữ chẳng học được cái gì đâu. Chúng chỉ chăm chăm một việc là đè mình ra giường rồi tỳ tẽ những lời đường mật. Chúng mình tưởng bỏ, chúng mình tưởng đấy là tình yêu, là tính người. Thế là hết đời!

- Sao mình ác khẩu thế? - N. thở dài. Họ yên lặng một lúc. Nghe rõ tiếng mưa rơi.

N. nói:

- Hắn đọc thơ, bằng một giọng trầm, hay không tả được.

- Lại thơ nữa! Thằng đàn ông nào khi quyến rũ đàn bà mà chẳng làm thơ? Chúng làm thơ suốt từ thời người vườn nguyên thủy đến nay, được những bốn nghìn năm rồi.

- Mình hôm nay thế nào ấy. Thế mình lấy chồng, mình có hạnh phúc không?

- ừ, ừm... không biết. Nhưng mà chắc có đấy. Có điều tay chồng tớ đều kinh khủng. Tớ biết hắn lừa tất cả mọi người. Thế mà trước khi lấy hắn, không hiểu sao tớ thấy hắn cao thượng thế!

N. cười khẽ. Khi cười, mái tóc xõa ở bên thành ghế.

- Mình cho tớ xin một điều thuốc lá. Từ khi lấy chồng, tớ phải hút trộm... Chồng tớ thấy, hắn sẽ đánh tớ.

- Tại mình cả thôi. Tớ đã bảo đấy là một thằng đàn ông đê tiện cơ mà!

- Tớ rất ghét chồng mình, tớ chưa bao giờ thấy chồng mình nói thật bao giờ. Thôi, số kiếp cả. Làm sao được? Thân tớ thế là coi như xong rồi đấy. Rồi tớ sẽ đẻ con, vào bệnh viện, không hiểu sao tớ nghĩ sau này tớ sẽ bị liệt, thế là hết đời. Nhưng mà mình, tớ van mình, mình đừng yêu hắn!

- Không, tớ chẳng yêu đâu. Tớ chẳng dại...

- Mình thề đi. Tớ van mình. Mình đừng yêu hắn!

Em hỏi: □Sao thế nhỉ? Sao người ta lại đi can gián tình yêu?□ Anh bảo:
□Em đừng sốt ruột. Một người đáng kể thế kia thì chẳng bao giờ thề thốt gì
đâu□.

M. ngồi hút thuốc. ánh lửa ở đầu điếu thuốc đỏ rực.

- Tớ van mình. Mình đừng yêu hắn. Mình thề đi!
 - Không! Mình đừng bắt tớ thề. Buồn cười lắm!.
 - Mình có hiểu một người như hắn tệ hại đến thế nào không? Hắn thích gì
hắn sẽ làm nấy. Hắn có thể đánh nhau đấy!
 - ừ...
 - Tớ đã biết hắn. Hắn rất khinh người. Một người như thế là không tôn trọng
ai đâu.
 - Nhưng hắn đối xử với tớ rất tốt... Dễ thương nữa.
 - Mình chẳng hiểu gì cả! Ai mà hắn chẳng tốt! Hắn bịp bợm đấy! Hắn chẳng
coi cuộc sống ra gì. Mình có thấy cách chi tiêu của hắn không? Nếu có một
quốc gia trong tay thì hắn cũng chỉ chi tiêu trong năm phút.
 - Thờ của hắn lạ lắm!
 - Lại thờ! Mình cứ mơ mộng thế là chết đấy! Hắn ham chơi lắm, mình đã
thấy hắn đá cầu với một thằng bé con sáu tiếng đồng hồ! Mình cứ tưởng
tượng xem, sáu tiếng đồng hồ người ta làm được bao nhiêu là việc! Ngộ nhỉ?
 - Ngộ gì mà ngộ? Có mà điên!
- Họ lại ngồi im lặng. Nghe rõ tiếng mưa rơi.
- Tớ van mình. mình cẩn thận đấy! Mình có hiểu tình yêu của một tay đàn
ông như thế thì thế nào không?
 - Không... Tớ biết sao được.
 - Nó sẽ làm lòng dạ mình tan nát như chơi...

- Mình chẳng hiểu gì cả... Hấn chỉ làm mọi việc theo ý hấn thích mà thôi. Khi hấn yêu hấn sẽ quên hết... Mà như thế thì khổ lắm... mà ngượng lắm!
- Sao lại ngượng?
- Thế mình chỉ sống có mỗi một mình thôi à? Mình còn có bạn bè, bố mẹ, lại còn bà, rồi còn sự nghiệp nữa.
- ừ, bà thì rắc rối lắm!
- Chứ còn gì nữa? Hấn sẽ gạt tất cả sang bên. Hấn sẽ cười vào mũi tất cả, cười rất khả ố... Hấn chẳng coi mọi sự là cái gì đâu! Tớ cấm mình yêu hấn đấy!
- ừ!
- Tớ van mình... Mình đừng yêu hấn...
- Thơ của hấn rất lạ... chẳng có đầu có cuối gì cả. Này nhé:
☐ Chính bởi thế mà nửa đêm ta dậy
 Lang thang khắp phố phường. ☐
- Bởi cái gì?
- Ma nào mà biết được? Tớ cũng hỏi hấn thế...
 Hấn cười, hấn cũng không biết nốt. Hấn chỉ lên trời...
- Lại thế nữa... Thế là điên rồi đấy!
- Mà còn thế này nữa:
☐ Ta nhỏ một cái lông chân
 Đem so xem nó có giống lông trâu không?
 Ta ký một hợp đồng
 Và ra sức lừa gió về
 Trong căn phòng trống trải của ta... ☐
- M. nhòm người lên:
- Ký hợp đồng với ma quỷ đấy! Chắc chắn thế! Tớ biết mà... Hấn không

chơi với người đầu, hấn chỉ chơi với ma quỷ thôi...

- Hấn có thể chết bởi những điều rất vớ vẩn... Mà hấn cả tin lạ lùng.

- Thôi đi... Tớ van mình. Mình đừng mơ mộng nữa. Cả tin với không cả tin.

Tất cả đều một giuộc!

- Quả thực, tớ chưa thấy người nào đáng kể như hấn. Hết sức nồng nhiệt, tối tăm như đêm tối chính trực nữa...

- Mình yếu đuối lắm!

Họ lại ngồi im lặng. Nghe rõ tiếng mưa rơi.

Này, tớ van mình... Mình đừng yêu hấn...

- ừ...

Em hỏi: □Tình yêu là gì.?□ Anh bảo: □Đây là nét phong nhã bậc nhất của đức hạnh. Không phải người nào cũng hiểu được đâu □. Em hỏi: □Sao khi

yêu nhau người ta làm thơ?□ Anh bảo: □Tình yêu sinh ra tài năng. Thơ là

thử tài năng tầm thường nhất□ Em bảo: □Tài năng nào mà chẳng tầm

thường...□ Anh bảo: □Có một thứ tài năng không tầm thường□. Em hỏi:

□Anh biết à?□, Anh bảo: □Biết□. Em hỏi: □Anh có nó không?□ Anh bảo:

□Có□. Em bảo: □Thế thì em yêu anh□.

- Này, tớ van mình... Mình đừng yêu hấn...

- ừ...

- Để tớ kể mình nghe chuyện này. Ngày xưa hấn đã yêu một thiếu nữ. Cô ấy con nhà gia giáo. Mình có biết một thiếu nữ trinh thực là thế nào không? Môi

cô ta lúc nào cũng thắm đỏ. Đáy mắt cô ta ánh xanh như vỏ trứng chim sáo.

Cô ta được nuôi dưỡng bằng truyện cổ tích và toàn cơm tám giò chả. Một

thiếu nữ được nuôi như thế thì da trắng hồng.

- Thôi, mình bỏ trò miêu tả ấy đi. Khó chịu lắm. Một thiếu nữ trinh thực là rất khó chịu...

- ừ thật thế đấy. Hấn đến... liệu hấn có biết thứ quà tặng gì đối với cô ta có

thể làm chết người như là tình yêu của hắn hay không? Tớ cũng tin hắn yêu say đắm. MĐt Cô gái như thế thì sao lại không yêu được? Có thể khi đến với cô ta, lòng hắn sẽ yên tĩnh lại, sẽ không sôi réo nữa. Hắn sẽ tu th, hắn không du côn và lêu lổng nữa. M. im lặng, cô ta lại châm một điếu thuốc lá. áh lửa ở đầu điếu thuốc đỏ rực. Nghe rõ tiếng lura roi...

Thế... Không thể nói rằng hắn là kẻ vô giáo dục được. Hắn chỉ hơi dám đến gần cô ta. Không phải là hắn yêu đâu, hắn chiêm ngưỡng, hắn thờ phụng cô ta như thể người ta thờ phụng Đức thánh Trần.

- Sao lại Đức thánh Trần?

Tại vì đây là thứ tình yêu chẳng có hôn hít gì cả. Chỉ có tình yêu với Đức thánh Trần mới như thế chứ...

- ừ Tớ hiểu rồi. Kẻ cũng kỳ lạ đấy. Hình như bây giờ hắn đã bạo hơn...

- Mình im đi Tớ van mình, mình không được nghĩ gì về hắn nữa đấy.

- ừ

- Thế... hắn với cô ta như thể hai người trong mộng. Cô ta héo hắt đi vì hắn. Mình tưởng tượng xem... Một cô gái mới lớn, lần đầu tiên biết yêu. Còn hắn, một con dê xồm mồ hôi dầu, cười nói thản nhiên như côn đồ. Hắn có thể trồng cây chuối trước mặt bố mẹ cô ta. Bố cô ta là một trí thức, ông treo ảnh danh nhân trên tường, yêu thích văn học cổ điển, nhạc cổ điển và chính trị cổ điển. Còn hắn, hắn biểu diễn âm nhạc bằng cách thọc hai ngón tay vào miệng...

- Ngộ nhỉ?

- Ngộ gì mà ngộ... Hắn bắt một con thạch sùng rồi để lên bàn. Hắn trình bày thể gli bằng cách miêu tả con thạch sùng ấy. Thượng tầng kiến trúc là đầu, hạ tầng cơ sở là chân, khúc đuôi là đạo đức.

Hắn cho rằng đạo đức rụng rồi lại mọc, đạo đức có thể ngoe nguẩy một mình, còn toàn bộ sự sống chuồn mất...

- Thật quá quắt!
 - Đấy Mình bảo như thế thì ai chịu được.
 - Không chịu được thật...
 - Tớ van mình... Mình đừng yêu hắn!
 - Được rồi.: Thế tình yêu của hắn với cô gái kia thế nào?
 - Hắn quyến rũ cô ta, hay là cô ta quyến rũ hắn... Cũng chẳng biết được. Họ say mê, quyến luyến nhau... Xa cô ta một ngày là hắn gây sự. Kể ra cũng không thể phàn nàn gì về một tình yêu như thế. Quả thực, nếu đấy không gọi là tình yêu thì tớ cũng không biết thế nào là tình yêu nữa...
 - Tớ hiểu rồi... Tớ biết rất rõ.
- Mình lại nghĩ đến hắn phải không? Tớ cảm thấy Tớ van mình... Mình đừng yêu hắn...
- ừ Mình kể tiếp đi.

M. lại hút thuốc. Im lặng. Nghe rõ tiếng mưa rơi.

Em hỏi: Cuộc sống cơ bản là buồn, phải thế không □ Anh bảo: Không có tình yêu buồn . Em hỏi: 1,Hai cô gái kia thì ai hạnh phúc □ Anh bảo: Một cô vừa đánh buột mất hạnh phúc. Còn cô kia đang có hạnh phúc trong tay, nhưng không khéo cũng đánh uượt mất 1□

M. kể tiếp:

- Họ yêu nhau. Hắn đính hôn với cô ta. Mọi người ngăn cản. Hắn khuyên cô ta trốn...
- Trốn đi đâu?
- Chắc là phải trốn đến nơi nào thật lạc hậu.
- Sao thế
- Thì những nơi vắng mình ai chứa được một người như hắn? Không có gì với hắn là quá cao, cũng chẳng có gì với hắn là quá thấp...

- Họ trốn chứ?
- đúng vào phút cuối cùng thì họ từ bỏ ý định, tử bỏ lời thề.
- Khốn kiếp?
- ừ
- Hấn có quay lại không?
- Một người như hấn thì đời nào quay lại?

Lòng cao thượng của hấn là lòng cao thượng của quý chứ đâu phải của người! Hấn biết rằng chỉ vì một cô gái thì không đáng để hấn hi sinh cuộc đời, dù rằng đây là một cô gái trinh thực, môi lúc nào cũng đỏ thắm, da trắng hồng...

Hấn đi luôn à?

- Phải! Hấn đi luôn... mất tâm mất tích. Hấn đặc biệt nhạy cảm với sự nhục mạ...

- Sau đó thì sao?

- Cô ta ốm lẫn lóc nhưng không chịu uống thứ thuốc hấn gửi đến, thuốc mà làm gì... Thời gian trôi đi Cô ta bắt đầu tiêu phí đời mình. Cô ta hiểu rằng không có một người đàn ông thứ hai như thế...

Họ lại ngồi im lặng. Nghe rõ tiếng mưa rơi. - Đây... Tớ van mình. Mình đừng yêu hấn. Hấn không có lòng đại lượng. Hấn không tha thứ cho ai... Mình, mình đừng yêu hấn. Hấn là quỷ sứ!

N. lục lại đâu đó trong túi rồi đặt lên bàn một tấm ảnh nhỏ.

- ảnh hấn đây...

- Mình... tớ van mình... Mình đừng yêu hấn.

Mình hãy đốt tấm ảnh ấy đi... Hãy xé đi...

- Mình...

- Không! Phải tự tay mình! Mình xé nó đi!

N. cầm bức ảnh trên bàn lặng lẽ xé nhỏ.

Chớp lóe sáng. Có tiếng sấm rền. Nghe rõ tiếng mưa rơi.

- Khốn nạn!

Mình bảo ai khốn nạn?

- Mình không hiểu đâu... Mình không biết rằng sau mỗi tình ấy cuộc đời trở nên khốn nạn thế nào?

- Cô ta còn sống à?

- Không, cô ta chết rồi! Tâm hồn cô ta chết rồi Cô ta chỉ còn hình hài. Cô ta thành kẻ đê tiện. Cô ta lấy chồng. Chồng cô ta cũng đê tiện ắt Hấn ăn cắp rất giỏi. Hấn đánh cô ta mỗi khi ô ta hút thuốc.

- Tớ không hiểu... Thế là thế nào?

Mình... Tớ xin lỗi mình... Mình đã xé tấm ảnh đi rồi... Mình đã làm điều mà tớ mong muốn... Họ ngồi yên lặng. Nghe rõ tiếng mưa rơi. Bỗng nhiên cả hai khóc òa. M. nói, giọng đầm nước mắt:

- Tớ xin lỗi mình... Thế mình tưởng tớ tha thứ cho mình vì mình xé tấm ảnh đi ư?

- Mình... mình sao thế?

- Mình chẳng hiểu gì cả? Mình tưởng tớ kẻ như vậy là lòng tớ thư thái hay sao? Sẽ thanh thản hay sao? Mình không biết tớ đã rút từ tim tớ từng mảnh thịt một...

- Mình... mình... Sao thế mình...

- Mình tưởng tớ sẽ tha thứ cho mình vì mình độc ác thế à? Không, mình hiểu không? Nếu cần, tớ sẽ bỏ chồng, bỏ hết để đi theo hấn. Hấn vào tù thì tớ đưa cơm. Tớ sẽ theo hấn cùng trời cuối đất... Chỉ cần hấn quay lại... Nhưng hấn sẽ không bao giờ quay lại. .

- Giờ ạ. Sao mình lại kẻ, sao mình lại kẻ?

- Vì sao ư? Vì tớ không muốn... Mình hiểu không, tớ không muốn hấn rơi vào tay một người đàn bà nào khác, rơi vào tay mình.

N. đứng dậy đi ra ngoài trời. Một lúc sau, M. cũng đi ra nốt. Nghe rõ tiếng mưa rơi. Tiếng mưa rơi buồn không tả được.

Em hỏi anh: □Cuộc sống cơ bản là phải thế không?□ Anh bảo: □Không□.

Em hỏi: □Người đàn ông mà hai người nói chuyện ấy là ai?□ Anh bảo: Không biết□.

Em hỏi: □Là công nhân, nông dân hay thợ thủ công?□ Anh bảo: □Không biết□. Em bảo: □Chắc là nghệ sĩ. Vì cô ta đọc thơ□. Anh bảo: □Thơ gì lại thế? Em có muốn nghe thơ anh không? Thơ của anh cũng có nhở lông□ Em bảo: □Thôi, để khi khác. Nhưng em áy náy quá, không biết hắn là ai□ Em bảo: Em thấy cô ta cầm tấm ảnh in trên tờ báo. Chắc là một nhà chính trị□. Anh bảo: Không biết□. Em bảo: Hắn thật đáng kể.

Mưa.

Ngoài trời kia vẫn mưa. Khuôn mặt em hiện ra trong anh. Em đang ở xa. em ở đâu Những ý nghĩa của anh hướng cả về em. Bây giờ là 2 giờ chiều. Anh đã ngồi viết truyện ngắn này sáu tiếng đồng hồ. Sáu tiếng đồng hồ liền. Sáu tiếng đồng hồ. Nhân vật chính trong truyện của anh đã cầu sáu tiếng đồng hồ. Cái thằng vô lại ấy! Một tên cao cầu bất hủ!

Em ở đâu?

Ngoài kia trời mưa

Bao giờ thì em về? Hả em?